

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 357/2021-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Branislavom Kahancom, Vajanského 33, Prešov, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7CdoGp/1/2020 z 28. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 357/2021 z 3. júna 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 31. marca 2021, v ktorej sa domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľ tiež navrhol zrušiť napadnuté uznesenie, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že bývalá manželka sťažovateľa podala na Okresnom súde Prešov proti sťažovateľovi žalobu o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva. Okresný súd na jej návrh uznesením z 11. apríla 2017 ustanovil znaleckú organizáciu s cieľom určiť hodnotu spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]. Okresný súd na sťažnosti obidvoch strán uznesením z 20. októbra 2017 zamietol sťažnosť sťažovateľa, vyhovel sťažnosti žalobkyne, ustanovil novú znaleckú organizáciu a uložil žalobkyňi povinnosť zložiť preddavok 5 880 eur na trovy znaleckého

dokazovania. Sťažovateľ kontinuálne tvrdí, že [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], do BSM nepatrí, vlastníkom spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], má byť firma [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v ktorej nemá akcie a tento jeho argument v spojení s namietaným nedostatočným odôvodnením bol základom pre jeho dve línie napadnutia uznesenia okresného súdu. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu ústavnú sťažnosť, ako aj podnet generálnemu prokurátorovi. Ústavnú sťažnosť ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 52/2018 zo 7. februára 2018 odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3. V rámci druhej línie generálny prokurátor Slovenskej republiky podal dovolanie, ktoré sa v podstatnom zhoduje s ústavnou sťažnosťou, ktorú ústavný súd odmietol (III. ÚS 52/2018). Generálny prokurátor žiadal zrušiť uznesenie okresného súdu o nariadení znaleckého dokazovania. Najvyšší súd uznesením č. k. 7CdoGp/1/2018 zo 17. septembra 2018 odmietol dovolanie generálneho prokurátora. Proti uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť, ktorej ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 234/2020 z 22. septembra 2020 vyhovel, zrušil rozhodnutie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd svoje rozhodnutie založil len na komponente uplatneného základného práva o nedostatočnom odôvodnení. K opodstatnenosti nariadeného dokazovania sa ústavný súd nijako nevyjadril. Najvyšší súd po zrušení rozhodnutia dovolanie generálneho prokurátora tentokrát touto ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením opätovne odmietol. Najvyšší súd za determinujúcu považoval skutočnosť, že ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu o nariadení znaleckého dokazovania odmietol ako zjavne neopodstatnenú, a teda rozhodol nie pre procesné prekážky, ale tzv. quazi meritórne a rozhodnutím ústavného súdu bol viazaný. Len v rámci *obiter dicta* (nezáväzná čas, pozn.) najvyšší súd v závere napadnutého uznesenia poznamenal, že ak by došlo k vecnému prieskumu dovolania generálneho prokurátora, tak by toto dovolanie s najväčšou pravdepodobnosťou nemohlo byť úspešné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ argumentuje, že okresný súd dožiadal cyperské justičné orgány o spoluprácu, aby zistili skutočnosti o majetkových pomeroch spoločnosti [REDAKOVANÉ] a o jej vlastníctve. Akcie tejto cyperskej firmy vlastní cyperský občan [REDAKOVANÉ] a jeho manželka. V spisovom materiáli sa nachádza inominátna zmluva o zverení správy z 19. septembra 2002 medzi pánom [REDAKOVANÉ] a sťažovateľom. Okresný súd podľa názoru sťažovateľa založil svoje rozhodnutie o nariadení znaleckého dokazovania bez ďalšieho skúmania na tom, že akcie spoločnosti [REDAKOVANÉ] napriek oficiálnemu zápisu v registri Cyperskej republiky svedčiacemu v prospech pána [REDAKOVANÉ] a jeho manželky patria sťažovateľovi. Sťažovateľ tvrdí, že nikdy nebol vlastníkom akcií a ani ich konečným užívateľom. Sťažovateľ najvyššiemu súdu vytýka, že sa nezaoberal vecnou a právnou otázkou nastolenou generálnym prokurátorom, ale obmedzil sa na „faktografickú komparáciu“ ústavného súdu. Sťažovateľ je toho názoru, že napadnuté uznesenie sa vyznačuje nedostatočným odôvodnením, arbitrárnym postupom a nerešpektovaním názoru ústavného súdu. Sťažovateľ namieta, že znalecké zisťovanie hodnoty majetku nepatriaceho do BSM je neefektívne. Sťažovateľ tiež poukázal na neprimeranú dĺžku konania.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

5. Najvyšší súd vo vyjadrení odkázal na obsah dôvodov, pre ktoré dovolací súd dospel k záveru o procesnej neprípustnosti dovolania generálneho prokurátora a tie sú vyjadrené v jednotlivých bodoch napadnutého uznesenia.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

6. K podanej ústavnej sťažnosti sa vyjadrila aj bývalá manželka sťažovateľa v procesnom postavení zúčastnenej osoby v konaní pred ústavným súdom. Podľa nej dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v ústavnej sťažnosti, sú nepravdivé a vzájomne si odporujúce. Tvrdí, že najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie generálneho prokurátora ako neprípustné z dôvodu, že smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je možné podať. Podľa nej hlavný motív sťažovateľa je determinovaný ohrozením jeho majetkových záujmov, pretože z predmetného dokazovania vyplýva, že sťažovateľ v snahe utajiť nadobudnutie majetku veľkého rozsahu do BSM „simulovaným právnym úkonom“ nadobudol majetkové práva k obchodnej spoločnosti registrovanej na území Cyperskej republiky (spoločnosť [REDAKOVANÉ]), ktorej jediným majetkom bol [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]. Ďalej poukázala na odôvodnenie najvyššieho súdu v napadnutom uznesení, že z výpovede žalobkyne, detí a miestoprísahažného vyhlásenia „formálnych“ vlastníkov akcií cyperskej spoločnosti pred cyperským súdnym orgánom vyplýva, že sťažovateľ v rozhodnom čase mal majetkovú účasť v obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], z ktorého dôvodu postup okresného súdu nemôže byť arbitrárny či zjavne neodôvodnený, a ak sa sťažovateľ necíti byť nositeľom majetkových práv v spoločnosti [REDAKOVANÉ], vyvstáva otázka, či mohlo vôbec dôjsť k porušeniu jeho práv. Postup sťažovateľa označila za obštrukčný. Uviedla, že nadobúdateľom časti akcií obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], Prešov, sa stal počas sporu bývalý právny zástupca sťažovateľa [REDAKOVANÉ]. Podľa nej ide o neštandardné a netransparentné nakladanie s dotknutými majetkovými hodnotami, z ktorého dôvodu bolo začaté trestné stíhanie ČVS: KPP-101/2-VYS-KE-2020 pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona.

III.3. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ zotrváva na svojich doterajších tvrdeniach a nesúhlasí s vyjadrením najvyššieho súdu ani zúčastnenej osoby.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd viazaný návrhom skúmal, či sťažovateľom argumentované štandardy spravodlivého súdneho konania boli v jeho prípade dodržané a či sa posúdenie jeho veci zároveň odrazilo aj v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní všetkých pre vec právne a skutkovo relevantných otázok, teda aj v náležitom odôvodnení napadnutého uznesenia. Z podaného dovolania generálneho prokurátora, resp. z jeho obsahu vyplýva, že podstata jeho argumentácie smeruje k nedostatočnému

odôvodneniu uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania, čím podľa generálneho prokurátora došlo k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivý proces. Najvyšší súd vydaním napadnutého uznesenia podľa neho nerešpektoval názor ústavného súdu uvedený v náleze č. k. I. ÚS 234/2020 z 22. septembra 2020 a opätovne vo veci rozhodol arbitrárne. Podľa sťažovateľa najvyšší súd v napadnutom uznesení nedal relevantné odpovede na otázky nastolené v dovolaní generálneho prokurátora.

9. Po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal na uznesenie ústavného súdu č. k. III. ÚS 52/2018 zo 7. februára 2018, ktorým ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú. Ústavnou sťažnosťou sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru identickým rozhodnutím okresného súdu ako v prípade dovolania. Ústavný súd uvedené uznesenie odôvodnil tak, že okresný súd síce nedal sťažovateľovi odpoveď na otázku, prečo sa má ohodnotiť majetok spoločnosti, v ktorej ani jedná zo strán nebola a nie je akcionárom, avšak túto skutočnosť ústavný súd nepovažoval za taký zásah do práv sťažovateľa, ktorý by bol z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neutržateľný.

10. Uvedené odôvodnenie použil aj najvyšší súd ako argumentáciu odmietnutia dovolania generálneho prokurátora, pričom konštatoval, že toto rozhodnutie ústavného súdu, ktorým nebolo zistene porušenie uvedených práv sťažovateľa, je pre najvyšší súd záväzné, pričom podotkol, že sťažovateľom podaná ústavná sťažnosť, o ktorej sa rozhodlo uvedeným uznesením ústavného súdu, ako aj podnet sťažovateľa, ktorým inicioval podanie dovolania generálnym prokurátorom, sa v podstatnom zhodovali.

11. Najvyšší súd v závere napadnutého uznesenia v rámci *obiter dicta* uviedol, že ak by došlo k vecnému prieskumu dovolania generálneho prokurátora, tak by toto dovolanie s najväčšou pravdepodobnosťou nemohlo byť úspešné. Toto tvrdenie dôvodil tým, že pokiaľ okresný súd pri nariaďovaní znaleckého dokazovania vychádzal z ním doteraz zisteného skutkového stavu (s dôrazom na výpovede žalobkyne, detí účastníkov konania, miestoprísažného vyhlásenia „formálnych“ vlastníkov akcií spoločnosti [REDAKOVANÉ] pred súdnym orgánom na Cypre a pod., čo vyplýva z obsahu spisu), že všetko nasvedčuje tomu, že sťažovateľ je, resp. bol v rozhodnom čase vlastníkom, resp. mal majetkovú účasť v obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], potom takýto postup okresného súdu nemožno považovať za arbitrárny či zjavne neodôvodnený. Najvyšší súd tiež uviedol, že okresný súd mal a mohol ozrejmiť, prečo nariadil ocenenie spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], avšak tento nedostatok nebol sám osebe spôsobilý na zrušenie tohto procesného uznesenia. Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľa, že v rozhodnom čase nemal majetkové práva v spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vyvstáva aj otázka, či vôbec mohli byť porušené jeho subjektívne práva znaleckým ocenením tejto spoločnosti, ak k nej podľa jeho názoru nemá žiadny vzťah.

12. Z uvedeného teda vyplýva, že najvyšší súd odôvodnil odmietnutie dovolania generálneho prokurátora iniciované podnetom sťažovateľa poukazom na uznesenie ústavného súdu č. k. III. ÚS 52/2018 zo 7. februára 2018 a jeho záväzné účinky a ktorým ústavný súd konštatoval, že uznesením okresného súdu o nariadení znaleckého dokazovania nedošlo k porušeniu uplatnených

práv sťažovateľa. Najvyšší súd poukázal aj na dôkaznú situáciu v civilnom konaní a jeho odôvodnenie korešponduje predbežne zistenému skutkovému stavu, a to v miere dostatočnej na pristúpenie k namietanému úkonu súdu zameranému na zistenie hodnoty sporného majetku. Najvyšší súd tým podľa ústavného súdu jasným a zrozumiteľným spôsobom odôvodnil napadnuté uznesenie. Aj keď ústavnému súdu neprichodí nijako dopĺňať rozhodnutie ústavného súdu o odmietnutí ústavnej sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu (III. ÚS 52/2018), a ktoré sa stalo zaväzujúcim základom pre napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ústavný súd uvádza, že rozhodnutia procesnej povahy, akým je aj uvedené rozhodnutie o znaleckom dokazovaní, podrobí ústavný súd derogácii len výnimočne. Na porovnanie ústavný súd konštatoval porušenie obdobných práv pri priznaní extrémne vysokého znalečného (4 000 eur) zjavne nekorešpondujúcemu časovému fondu na spracovanie a dodanie znaleckého posudku (nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 300/2021 z 30. 11. 2021). Sťažovateľovi sa žiadna povinnosť vrátane znášania predbežných nákladov dotknutým uznesením okresného súdu neuložila. Povinnosť zložiť preddavok bola uložená protistrane ako navrhovateľke dôkazu. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že ak by si zúčastnená osoba zaobstarala súkromný znalecký posudok, všeobecný súd by sa s takýmto dôkazom musel rovnako vyrovnáť.

13. Ústavný súd vo vzťahu k sťažovateľom uplatneným referenčným normám uvádza, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (I. ÚS 331/2019). Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (III. ÚS 66/2018).

14. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 530/2019).

15. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie všeobecného súdu, ktoré stručne, jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 54/2019). Takým je aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktoré vysvetľuje východiskové atribúty vyplývajúce pre najvyšší súd zo záväznosti rozhodnutia ústavného súdu. Išlo teda o odlišné odôvodnenie, než aké preskúmaval ústavný súd vo veci sp. zn. I. ÚS 234/2020.

16. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre vzťahujúcej sa na interpretáciu čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že toto ustanovenie dohovoru zaväzuje súd uviesť dôvody svojho rozhodnutia, pričom rozsah tejto povinnosti sa môže líšiť v závislosti od povahy rozhodnutia. Vzhľadom na nevyhnutnosť prihliadať okrem iného na rôznorodosť vyjadrení účastníkov konania a procesnoprávne predpisy platné v jednotlivých štátoch, môže byť otázka posúdenia porušenia povinnosti všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dôvody vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru posúdená len s prihliadnutím na okolnosti prípadu (rozsudok z 9. 12. 1994 vo veci Torija vs. Španielsko, sťažnosť č. 303-A).

17. Ústavný súd v závere dodáva, že tento nález ani preskúmané rozhodnutie najvyššieho súdu, ale ani namietané rozhodnutie okresného súdu o nariadení znaleckého dokazovania bez ďalšieho neznamenujú, že namietaný hotelový majetok patrí alebo nepatrí do bezpodielového spoluvlastníctva a že by sa mal alebo nemal zahrnúť do masy bezpodielového spoluvlastníctva. Sťažovateľ vyčerpal všetky dostupné prostriedky na popretie procesného prostriedku protistrany, ktorou sledovala zahrnutie hotelového majetku do BSM. Strany sporu tento medzitýmny aspekt majú možnosť namietat' predovšetkým v inštančnom postupe pri rozhodovaní veci samej a pri presadzovaní svojich procesných prostriedkov jednotlivo a všetky vo vzájomnej súvislosti. Je zrejmé, že takýto proces dokazovania vo vzťahu k spornému hotelovému majetku v rámci zisťovania jeho hodnoty v sťažnostnom konaní proti uzneseniu okresného súdu prebehnúť ani nemohol. V tomto smere ústavný súd zdôrazňuje, že jeho pozícia nie je určená na to, aby posudzoval parciálne procesné záležitosti (v danom prípade ide už o trojnásobný ústavný prieskum smerujúci k čiastkovému procesnému rozhodnutiu). Pôsobnosť ústavného súdu je v konaniach, akým je aj konanie sťažovateľa podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v zásade výsledková. Sťažovateľom spochybňované rozhodnutie okresného súdu teda nepredznamenáva žiadny medzitýmny materiálne záväzný výsledok, ktorý by nemohol byť spochybnený či už v rámci odvolania vo veci samej alebo v rámci mimoriadnych opravných prostriedkov. Inak by strany sporu boli zbavené možnosti apelačného prieskumu vyporiadania majetku, dokonca v danom prípade majetku vysokej hodnoty.

18. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnej sťažnosti nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2022

Peter Straka
predseda senátu